

Heidi Rossow

Harpestens epidemiologi i Finland

Harpest eller tularemi är en zoonos som orsakas av bakterien *Francisella tularensis* och som förekommer på det norra halvklotet. I Finland är incidensen för tularemi högst i Europa. I vårt land förekommer regelbundet mycket lokala huvudsakligen myggburna harpestepidemier i vilka hundratals, ja rentav tusentals personer insjuknar. Epidemierna begränsar sig i allmänhet till orter i Norra och Södra Österbotten och Mellersta Finland, men olika år kan epidemierna förekomma på olika orter. Harpestepidemier konstateras särskilt sådana år som följer efter år med rikliga mängder sorkar. Förekomsten av tularemi är således inte enbart lokal, men också cyklisk och cyklerna hänför sig troligen till växlingarna i gnagarstammarna. Förklaringen till fenomenet är att bakterien effektivt förökar sig i en riklig gnagarpopulation, sprider sig i omgivningen med lämningarna efter gnagarna och hamnar i vattnet och myggorna som utvecklas där.

I Finland och Sverige erhålls den överlägset största delen av infektionerna via myggbett. I många länder, Finland och Sverige inbegripna, har också beskrivits epidemier i vilka en betydande del av fallen hänfört sig till jordbruket och infektioner via luftvägarna. Lungvarianten av tularemi har konstaterats stå i samband till exponering för höddamm. Verksamhet som hänför sig till jordbruket såsom höbärgning kan ge upphov till damm som innehåller bakterien och så utgöra en betydande riskfaktor i fråga om lungvarianten av tularemi. Symptomen på harpest beror på infektionsvägen, en infektion erhållen via luftvägarna är särskilt svår och symptomen är allvarliga. I all korthet kunde konstateras att harpestbakterien förökar sig i gnagare och sprids via myggbett.